

TECH SAVVY SENIORS UVOD U INTERNET

KRATKI PRIRUČNIK S UPUTAMA

Osobama koje nisu odrasle s računalima, internet se može činiti neobičnim i nesavladivim. Međutim, internet je sasvim razumljiv i svatko može pristupiti milijunima web stranica, slati e-poštu, vršiti kupovinu i bankarske operacije na internetu, kao i još mnogo toga.

KAKO SE MOGU POVEZATI NA INTERNET?

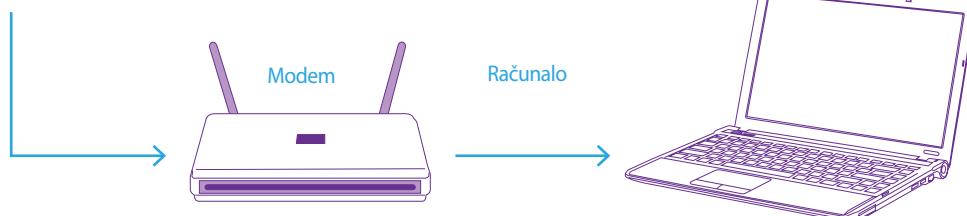
Da biste mogli pristupiti svim uslugama koje postoje na internetu, trebati će vam internet račun kod davatelja internetskih usluga (ISP). ISP-ovi, kao što su Telstra BigPond, obično pružaju te račune uz mjesečnu naknadu, slično kao i telefonske usluge.

Također ćete trebati ono što se zove modem (ili modem usmjerivač). To je mala kutija koja pretvara signale iz računala u nešto što može biti poslato preko interneta. Vaš ISP će vam prodati i modem kada otvorite račun.

ŠTO TREBATE ZA POVEZIVANJE

Davatelja internetskih usluga (ISP)

VRSTE INTERNET USLUGA

Postoji pet glavnih tipova pristupa Internetu:

1. Starinski modem koji telefonom poziva davatelja internetskih usluga i koristi kodiranu škripu i ciku za prijenos podataka. Kada ste ovim modemom uključeni na internet, ne možete ni upućivati ni primati telefonske pozive.
2. ADSL, koji koristi poseban modem za transformiranje vaše postojeće telefonske linije u telefonsku liniju velike brzine. Možete razgovarati telefonom dok istodobno koristite i internet.
3. 3G/4G koristi mrežu za mobilne telefone za uključivanje na internet.
4. Satelit, koji prenosi podatke putem satelita.
5. Kabel, koji koristi Foxtel® kabele za prijenos podataka.

Nisu sve usluge na raspolaganju na svim područjima. Vaš davatelj internetskih usluga će vam reći koje su vam usluge na raspolaganju.

ŠTO MOŽETE RADITI NA INTERNETU

E-pošta

Video i glasovni
razgovor

Uživati u
filmovima, glazbi i
radio programima

Pretraživati
internet

Upravlјati
financijama

Kupovati

UVOD U INTERNET

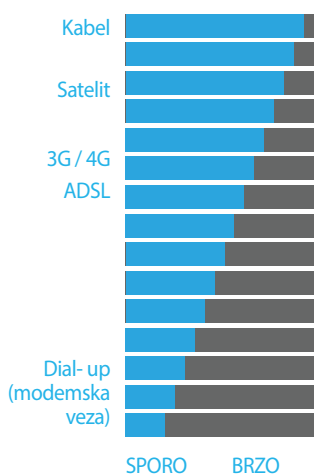
KRATKI PRIRUČNIK
S UPUTAMA

BRZINA I CIJENE

Postoje različite brzine i različite mjesečne pretplate za različite internetske račune.

- Brzina priključka određuje koliko brzo se pojavljuju web stranice. Ona također može utjecati i na stvari kao što je kvaliteta video razgovora. Brzina se mjeri u kilobajtima u sekundi (kbps) ili megabajtima u sekundi (Mbps), a 1Mbps jednak je 1000 kbps.
- Mjesečna količina preuzimanja određuje količinu podataka i medija koje možete preuzeti sa interneta prije negoli vas vaš ISP ili isključi ili vam uspori vezu ili dodatno naplati (ovisno o specifičnostima vašeg ugovora o internet računu). Količina se mjeri u gigabajtima (GB), a ponekad i megabajtima (MB). Jedan GB jednak je 1000 MB.

Vrste i brzine
internet
priključaka

KRETANJE (NAVIGACIJA) PO INTERNETU

Pomoću internetskog preglednika

Pregledanje interneta kada se priključite je jednostavno! Samo slijedite ove korake:

1. na računalima koja koriste operativni sustav Microsoft® Windows®, pokrenite program Internet Explorer® klikom na logo Internet Explorer®. Na Apple Macintosh računalima, pokrenite Safari preglednik.

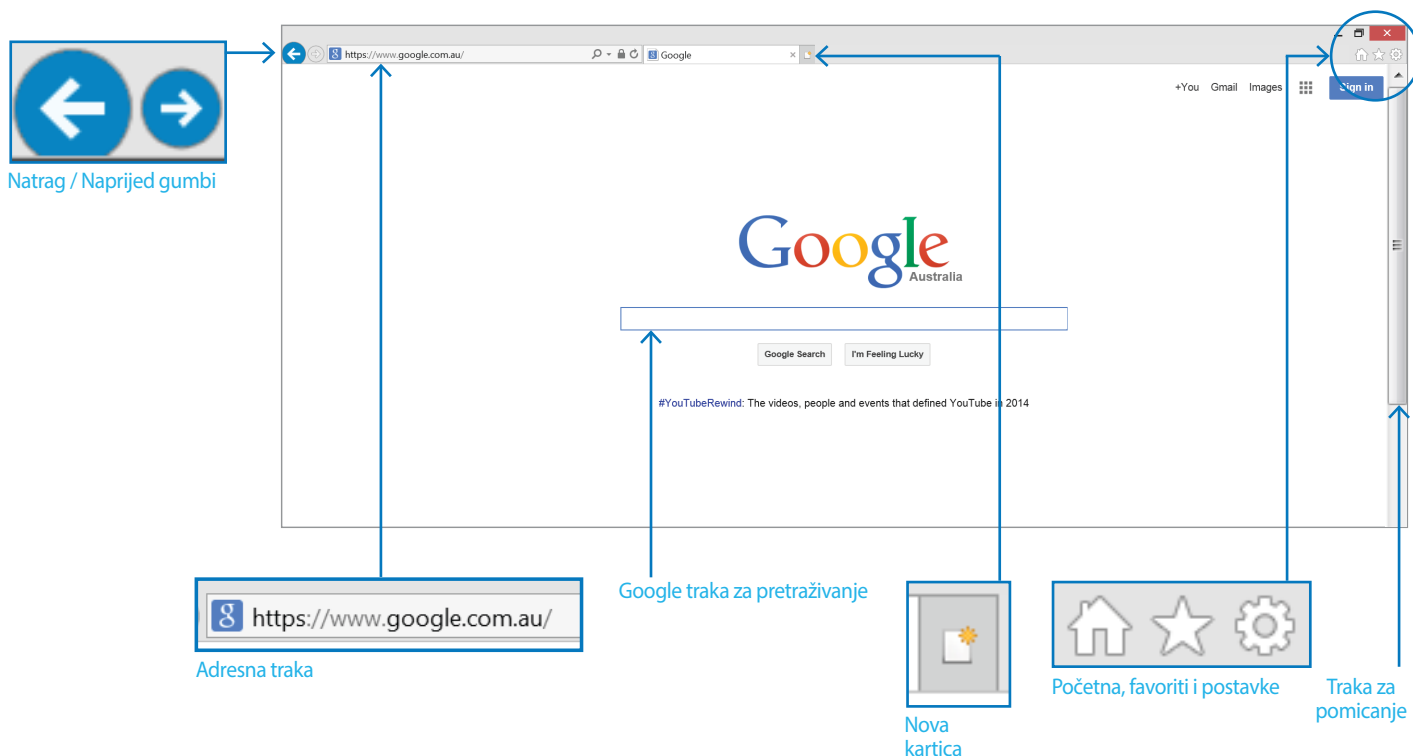
Ikona Internet Explorer

Ikona Safari

2. Kada se preglednik uključi, vidjet ćete adresnu traku pri vrhu prozora. Tu se upisuje adresa stranice koju želite posjetiti. Na većini računala, postoji zadana web stranica na koju će preglednik automatski otići kada se uključi.
3. Pomoću pokazivača miša kliknite na adresnu traku. Sada, u adresnu traku upišite web adresu stranice koju želite posjetiti (npr. www.wikipedia.org), a zatim pritisnite tipku Enter na tipkovnici.

KAKO SE KRETATI PO INTERNETU

OČUVANJE PRIVATNOSTI NA MREŽI

Internet nije bez zamki. Za svakog novog korisnika interneta poznavanje kako se zaštititi na mreži je ključna pouka. Neke važne stvari koje trebate zapamtiti:

- Ne otvarajte privitke e-pošte ako ne znate jesu li sigurni.
- Nemojte davati vaše osobne podatke nepoznatim osobama, bilo u e-pošti ili na web stranicama.
- U e-pošti ljudi mogu lagati o tome tko su. E-pošta može reći da dolazi od vaše banke, ali u stvarnosti to može biti netko tko vas pokušava opljačkati. Ako ste zabrinuti, nazovite direktno banku.
- Nemojte instalirati programe preuzete iz nepouzdatih izvora.
- Budite vrlo oprezni kome dajete podatke vaše kreditne kartice.
- Instalirajte internet sigurnosni softver kako biste zaštitili vaše računalo i datoteke.
- Uvijek budite na oprezu!

Kretanje po internetu

Kada je u pitanju kretanje po internetu, tri glavna načina su:

1. Upisivanje adrese internet stranice u **Address bar** (adresnu traku preglednika).
2. Klikom na link. Kada posjetite neku internet stranicu, primijetiti ćete da su neke riječi na stranici označene plavom bojom (a ponekad i podvučene). One se nazivaju hipervezama - kada kliknete na njih, one vas odvede na drugu stranicu. Slike također mogu biti hiperveze. Ako je slika hiperveza, pokazivač miša će se promijeniti kada se isti premjesti iznad nje.
3. Pomoću gumba preglednika. Gumbi preglednika sa strelicama vam omogućuju da se vratite na prethodnu stranicu ili opet naprijed, ako ste već bili na nekoj stranici.

Također, možete se kretati koristeći gumb **Home** (početna) i **Favourites** (favoriti), koji se nalaze na traci preglednika.

Kretanje po stranicama

Većina internetskih stranica je prevelika da odjednom cijela stane na zaslon. Mnoge su preduge, a neke su preširoke.

Stranicu možete pomicati gore i dolje (i lijevo i desno) pomicanjem pokazivača miša na traku za pomicanje na desnoj strani ili na dnu stranice. Zatim kliknite na traku i držite pritisnutu tipku miša, pa ćete moći pomicati traku gore i dolje.

Ako imate računalo s Windows operativnim sustavom, možete koristiti i tipke sa strelicama na tipkovnici ili kotačić za pomicanje (to je kotačić koji se nalazi na mišu; okretanjem tog kotačića, možete pomicati stranicu gore i dolje.)

Pretraživanje interneta

Od vas se ne očekuje da zapamtite adresu svake stranice koju posjetite. Da biste pronašli stranice vezane uz neku, za vas, interesantnu temu, samo trebate obaviti pretragu.

Postoji nekoliko popularnih alata za pretraživanje interneta, a najpopularnija je Google™ tražilica.

1. Za pretraživanje interneta pomoću Google™ tražilice, upišite **www.google.com** u **Address bar** (adresnu traku) internetskog preglednika.
2. Pojaviti će se glavna stranica Google tražilice. U sredini stranice se pojavljuje **Google traka za pretraživanje**.
3. Postavite pokazivač miša na traku za pretraživanje, kliknite na nju, upišite ono što vas zanima u potrazi za informacijama, a zatim pritisnite **Enter**. To može biti nekoliko riječi ili jedna, ali ćete dobiti bolje rezultate ako ste specifičniji.
4. Pojaviti će se stranica s rezultatima pretraživanja. Google pretraga će odgovoriti stranicama za koje smatra da su najrelevantnije u odnosu na riječi (ili: na temelju riječi) koje ste unijeli. **Stranica s rezultatima** će imati plave poveznice, na koje možete kliknuti da stignete na niz web stranica.
5. Na desnoj strani i na vrhu stranice se nalaze oglasi koji su istaknuti na stranici.
6. Ako vam opis internet stranice izgleda ispravno, pomaknite pokazivač miša na plavu poveznicu i kliknite na nju. Uvijek se možete vratiti ovamo, klikom na **Back** arrow (strelicu za povratak) u preglednik.
7. Možete vidjeti više rezultata pomicanjem prema dolje i klikom na **Next** (sljedeće).
8. U bilo kojem trenutku se možete vratiti na **www.google.com** za novo pretraživanje.

KORISNE WEB STRANICE

www.google.com

www.bom.gov.au

www.youtube.com/telstra

www.youtube.com

www.bbc.co.uk/webwise/

www.flickr.com

www.abc.net.au

www.shopbot.com.au

go.bigpond.com

www.ebay.com.au

UPORABA FAVORITA (OMILJENIH STRANICA)

Vjerojatno ćete završiti s više web stranica koje često posjećujete. Umjesto da uvijek upisujete njihovu adresu, možete stvoriti brzu vezu u pregledniku na koju možete jednostavno kliknuti, umjesto da ponovno unosite cijelu adresu. U Internet Explorer®, oni se nazivaju **Favourites** (favoriti). U drugim preglednicima, oni se jednostavno zovu **Bookmarks** (oznake).

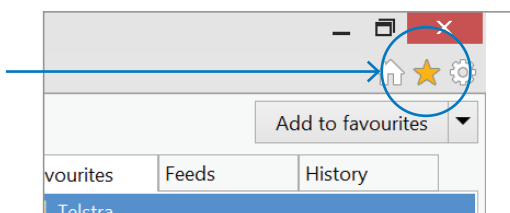
Dodavanje oznake

U Internet Explorer®, gumb Favoriti je ikona zvjezdice u gornjem desnom kutu. Za dodavanje favorita:

1. Idite na internet stranicu koju želite označiti.
2. Lijevom tipkom miša kliknite na ikonu **Favourites** (favoriti). To vam pokazuje vaš trenutni popis favorita. Svi preglednici već dolaze s nekoliko ugrađenih favorita.
3. Kliknite na **Add to Favourites** (dodaj u favorite).
4. Internetska stranica će biti dodana na popis favorita. Vidjet ćete je kad god opet kliknete na favorite.

Za otvaranje označene internetske stranice, samo otvorite traku favoriti i kliknite lijevom tipkom miša na nju.

Internetske stranice koje često posjećujete, pohranjujte u favorite za lak pristup.

Povećavanje internetske stranice

Ponekad možete naići na internetsku stranicu koja se teško čita. Ako su vam slova previše sitna, veoma lako ih možete uvećati. Na tipkovnici, držite gumb Control (**Ctrl**) i pritisnite gumb + za povećavanje i to će uvećati slova. (Tekst možete ponovno smanjiti tako što ćete držati gumb **Ctrl** i pritisnuti gumb -)

PREUZIMANJE

Uporaba kartica

Kartice preglednika vam omogućuju da otvorite više internetskih stranica odjednom.

Kartice možete vidjeti na vrhu prozora preglednika. Prema zadanim postavkama postoji samo jedna. To je polje s opisom internetske stranice u njemu.

Ako želite otvoriti i druge kartice, slijedite ove korake:

1. Pokraj glavne kartice vidjet ćete malo polje. Predite mišem preko njega i vidjet ćete kako se pojavljuje nova ikona kartice. Kliknite na tu ikonu.
2. Pojavit će se nova kartica. U ovoj novoj kartici možete otići na bilo koju adresu; to neće utjecati na prvobitno otvorenu karticu.
3. Uvijek možete prelaziti između otvorenih kartica samo klikom na karticu na koju želite ići.
4. Uvijek možete otvoriti više novih kartica klikom na gumb **New Tab** (nova kartica).
5. Kliknite na malu oznaku **X** na kartici da biste zatvorili tu karticu.

Program "Tech Savvy Seniors" (Tehnološki Obučeni Stariji Građani) je zajednički program Telstre i NSW, Victorian i Queensland Seniors Card Partners. Za više informacija: www.telstra.com.au/telstra-seniors/

ODRICANJE OD ODGOVORNOSTI

Informacije sadržane u ovoj publikaciji i popratnim materijalima su isključivo za edukativne i informativne svrhe. Ova publikacija i popratni materijali ne predstavljaju promociju, podršku ili odobrenje bilo kojega navedenoga proizvoda ili usluge, pokazanoga ili prikazanoga u publikaciji i bilo kojem popratnom materijalu. Ova publikacija i popratni materijali se trebaju koristiti samo kao polazna referenca. Publikacija ne predstavlja sveobuhvatan vodič i ne može se primijeniti u svim situacijama. Uložen je razuman napor kako bi se osiguralo da informacije u ovoj publikaciji i popratnim materijalima budu točne u vrijeme objavljivanja. Međutim, autori, producenti i predstavnici ove publikacije i popratnih materijala (Relevantne osobe)* ne jamče točnost, pouzdanost, potpunost ili ažuriranost informacija u ovoj publikaciji i u popratnim materijalima.

Informacije i svi savjeti u ovoj publikaciji i popratnim materijalima se isključivo temelje na pretpostavci da će javnost biti odgovorna za vlastitu procjenu ovdje izloženih informacija, stoga savjetujemo da provjerite sve relevantne prezentacije, izjave i informacije.

* Relevantne osobe:

- isključuju, u najvećoj mjeri dopuštenoj zakonom, sva izričita ili implicirana jamstva bilo koje vrste u odnosu na bilo kakve informacije u ovoj publikaciji i popratnim materijalima;
- nisu dužne ažurirati podatke u ovoj publikaciji i popratnim materijalima ili ispravljati netočnosti u ovoj publikaciji i popratnim materijalima koje mogu biti kasnije uočene; i
- pridržavaju pravo, po njihovom vlastitom nahođenju, izbrisati, mijenjati ili premješati publikaciju (i sve popratne materijale) i bilo koji od sadržaja u njoj (uključujući i uvjete ove izjave) u bilo koje vrijeme bez prethodne obavijesti.

* Relevantne osobe uključuju bilo kojeg pojedinca, tvrtku, partnerski odnos ili državni odjel uključen u izradu publikacije, kao i njihove službenike, zaposlenike i agente.

OBAVIJEST O ZAŠTITNIM ŽIGOVIMA

Svi nazivi proizvoda ili web stranica navedeni u ovoj instrukcijskoj publikaciji mogu biti registrirani zaštitni žigovi ili zaštitni žigovi trećih osoba u Australiji i/ili u drugim zemljama.

Google i Gmail su zaštitni žigovi tvrtke Google Inc. Microsoft, Windows i Outlook su registrirani zaštitni žigovi tvrtke Microsoft Corporation u SAD-u i Australiji. Yahoo! ® je zaštitni žig tvrtke Yahoo! Inc. Spominjanje zaštitnih žigova trećih strana u ovom materijalu ne odražava povezanost ili pripadnost tim trećim stranama, niti ono predstavlja odobrenje, prihvaćanje ili sponzoriranje ovog materijala od strane tih trećih strana.

OBAVIJEST O INTELEKTUALNOM VLASNIŠTVU I ODRICANJE OD ODGOVORNOSTI

Autorsko pravo © Telstra Corporation Limited (ABN 33 051 775 556) i Victorian Department of Health & Human Services. Sva prava pridržana. Materijal je zaštićen autorskim pravima prema zakonima Australije, a preko međunarodnih ugovora, i u drugim zemljama. Ni jedan dio ovih materijala se ne smije objavljivati, distribuirati, reproducirati, kopirati, pohranjivati ili prenositi u bilo kojem obliku ili na bilo koji način, bilo elektronički ili mehanički, bilo presnimavanjem ili na bilo koji drugi način, osim za vlastitu uporabu, istraživanje ili studiranje.